

२०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम

परम्परागत तर सकारात्मक

जीवन शर्मा/मध्यान्ह
काठमाडौं, १९ वैशाख ।

सरकारले आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ का लागि नीति तथा कार्यक्रम ल्याएको छ । शुरुवार संघीय संसदको संयुक्त बैठकमा राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले १५४ बुँदामा समेटिएको ५६ पृष्ठ लामो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरेका हुन् ।

कतिपय अधिल्लो वर्षकै विषयले निरन्तरता पाएका छन् । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम सकारात्मक उन्मुख भए पनि सुधार आवश्यक देखिएको प्रतिक्रिया विभिन्न सरोकारवालाहरूबाट आइरहेको छ ।

संसदमा प्रस्तुत सरकारको नीति तथा कार्यक्रमलाई प्रतिपक्षी दलहरूले आलोचनात्मक टिप्पणी गरेका छन् भने

सत्ता पक्षका सांसदहरूसमेत यसबाट सन्तुष्ट छैनन् । अर्थविद् तथा सांसदहरूले सरकारको नीति तथा कार्यक्रमलाई मिश्रित प्रतिक्रिया दिएका छन् ।

नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दै राष्ट्रपति पौडेलले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई सुदृढ गर्दै नेपाली जनताको बलिदान, संघर्ष र आन्दोलनले ल्याएको दूरगामी महत्त्वका

उपलब्धिहरूको रक्षा गर्न सरकार दृढ रहेको बताए ।

परिवर्तन र उपलब्धिप्रति जनतालाई गौरवबोध गराउन, सरकारप्रति जनताको विश्वास जगाउँदै मुलुकमा सुशासन कायम गर्न सरकार प्रतिवद्ध रहेको उनको भनाइ छ ।

पौडेलले संविधानको समीक्षा गरी आपसी समझदारीसहित संविधानमा रहेका कमीकमजोरी सच्याएर आवश्यक संशोधन गरिने प्रतिवद्धतासमेत व्यक्त गरेका छन् ।

राजनीतिक स्थिरतालाई निरन्तरता दिँदै नीतिगत स्थिरता सुनिश्चित गर्ने सरकारको लक्ष्य नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख छ । विकास निर्माणका क्रममा देखाएका कमजोरीलाई सुधार गर्न ढाँचा परिवर्तन गर्ने, विगतमा घोषणा गरिएका विकासका कार्यक्रमलाई पुनः प्राथमिकीकरण गर्ने, श्रोत सुनिश्चितता गरी सम्भावना नभएका आयोजना स्थगित गर्ने र खारेज गर्नेसमेत सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख छ ।

सरकारले चालू बजेट अधिवेशनबाट ९ विधेयक पारित गर्ने घोषणासमेत नीति तथा कार्यक्रममा फर्कत गरेको छ । राष्ट्रपति पौडेलले नीति तथा कार्यक्रममा संसदको यसै अधिवेशनबाट नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी 'सम्बन्धी विधेयक, विद्यालय शिक्षा विधेयक, नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणलाई टुरुचाएर सेवा प्रदायक र नियामक छुट्याउने विधेयक, संघीय निजामती सेवा विधेयक, बैकालय विकास वित्त परिचालनसम्बन्धी विधेयक, भूमिसम्बन्धी विधेयक पारित गर्ने बताए ।

'यसै अधिवेशनबाट यी विधेयक पारित गरिने छ', पौडेलले भने ।

सरकारले शिक्षा सुधारका लागि कानुनी, नीतिगत र संस्थागत सुधार गर्नेसमेत जनाएको छ । २०८४ सालभित्र सबै बालबालिकाले आधारभूत शिक्षा पाउने व्यवस्था गर्ने, संस्थागत एवं सामुदायिक विद्यालयका पाठ्यक्रममा एकरूपता ल्याइने, चालू अधिवेशनबाट विद्यालय शिक्षा ऐन जारी गर्नेदेखि शिक्षक वैकको स्थापना गर्नेसम्म नीति तथा कार्यक्रममा समेटिएको छ । >>> पृष्ठ २ मा

प्राथमिकतामा संविधान संशोधन

नेताहरूका अनुसार नेपाली कांग्रेस र नेकपा एमाले दुवै दलभित्र संविधान संशोधनको गृहकार्य अगाडि बढाउनुपर्ने मत छ । तर, प्रक्रिया अगाडि बढ्न सकिरहेको छैन

दिवाकर अधिकारी/मध्यान्ह
काठमाडौं, १९ वैशाख ।

सरकारले नेपाली कांग्रेस र नेकपा एमालेबीच विगतमा भएको ७ बुँदे सम्झौता संसदमै सम्झिएको छ । आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रममा संविधान संशोधन गर्ने कांग्रेस र एमालेबीचको सम्झौताका विषय समावेश छन् ।

शुरुवार संघीय संसदमा सरकारको नीति तथा कार्यक्रम वाचन गर्दै राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले सहमतिका आधारमा संविधान संशोधन प्रक्रिया अगाडि बढाइने बताए । २०७२ सालमा जारी भएको संविधानको समीक्षा गर्दै कार्यान्वयनका क्रममा देखाएका कमजोरी सच्याउँदै जाने प्रतिवद्धता नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख गरिएको छ ।

भनिएको छ, 'सरकारले संविधानको समीक्षा गर्दै कार्यान्वयनको क्रममा देखाएका कमी-कमजोरी सच्याउन सहमतको आधारमा संशोधनको प्रक्रिया अगाडि बढाउने छ ।'

३० असार २०८१ मा प्रधानमन्त्री भएका केपी शर्मा ओलीले ६ साउन २०८१ मा विश्वासको मत लिएका थिए । त्यसबेला संसदमै ओलीले कांग्रेस र एमालेबीच भएको ७ बुँदे पढेर सुनाएका थिए, जहाँ संविधान संशोधनको विषय उल्लेख थियो ।

संविधान संशोधन गर्नेसहितको वाचा गरेका प्रधानमन्त्री ओलीले प्रतिनिधिसभाबाट १८८ मत पाएका

संविधान संशोधनका निमित्त राष्ट्रिय स्वीकारोक्तिको परिस्थिति विकास गर्छौं

■ महेश बर्तौला

मुख्य सचेतक, नेकपा एमाले

थिए । यो २७ सदस्यीय प्रतिनिधिसभामा दुई तिहाइ बढी बहुमत हो ।

यति बलियो सरकार बनाउनु अगाडि १७ असार २०८१ को मध्यरात कांग्रेस र एमालेले ७ बुँदे सम्झौता गरेका थिए । ७ बुँदे सहमतिको २ नम्बर बुँदामा संविधान संशोधन गर्ने विषय छ ।

तर, अहिलेसम्म संविधान संशोधनको प्रक्रिया अगाडि बढेको छैन । यही बेला सरकारले आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रममै संविधान संशोधन प्रक्रिया अगाडि बढाउने विषय समावेश गरेको हो । नेताहरूका अनुसार कांग्रेस-एमाले दुवै दलभित्र संविधान संशोधनको गृहकार्य अगाडि बढाउनुपर्ने मत छ । तर, प्रक्रिया अगाडि बढ्न सकिरहेको छैन । >>> पृष्ठ २ मा

सांसदहरूको मिश्रित टिप्पणी

प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेकपा (माओवादी केन्द्र)ले गन्तव्यबिनाको कार्यक्रम भएको प्रतिक्रिया दिएको छ । पूर्वअर्थमन्त्री वर्षमान पुनले सरकारले सुशासनका कुरा गरे पनि कार्यक्रममा कुनै छोटकाट नदेखिएको प्रतिक्रिया दिए ।

'नीतिमा गन्तव्य स्पष्ट देखिएन । कार्यक्रममा नबोलेपछि बजेटमा आफूखुसी राख्न खोजेको हो कि जस्तो देखिन्छ', पुनले भने, 'संसदलाई छलेर नीति र कार्यक्रममा नभएको कुरा पछि बजेटमा राख्नु नैतिक होइन ।' >>> पृष्ठ २ मा

समेटिएका मुख्य विषयहरू

■ सम्पत्ति शुद्धीकरण र आतंककारी गतिविधिमा हुने लगानी नियन्त्रणका लागि आवश्यक कदम चाली १ वर्षमै 'ग्रे लिस्ट'बाट बाहिर निस्कनेगरी सम्पत्ति शुद्धीकरण अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड कार्यान्वयनमा ल्याउने ।

■ चालू बजेट अधिवेशनबाट नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी 'सम्बन्धी विधेयक, विद्यालय शिक्षा विधेयक, नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणलाई टुरुचाएर सेवा प्रदायक र नियामक छुट्याउने विधेयक, संघीय निजामती सेवा >>> पृष्ठ २ मा

वैदेशिक रोजगार विधेय

वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित तथा व्यवस्थित बनाउन नीति, कानून र कार्यविधि संशोधन सरकारको प्राथमिकतामा

मध्यान्ह संवाददाता
काठमाडौं, १९ वैशाख ।

सरकारले वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित तथा व्यवस्थित बनाउन नीति, कानून र कार्यविधि संशोधन गर्ने कामलाई प्राथमिकतामा राखिने बताएको छ । शुरुवार संघीय संसदको संयुक्त बैठकमा सरकारको आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दै राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले अन्तर्राष्ट्रिय श्रमबजारका मागअनुसार सीपयुक्त जनशक्ति तयार गर्ने राष्ट्रिय व्यावसायिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको भूमिका विस्तार गरिने बताए ।

सरकारले वैदेशिक रोजगारबाट देशभित्रै उद्यमशीलता प्रवर्द्धन गरी रोजगारी सिर्जना गर्ने नीति तथा कार्यक्रममा जोड दिएको छ । 'देशभित्रै रोजगारीको वातावरण बनाइ युवाशक्ति पलायन हुनबाट बचाउने सरकारको नीति रहेको छ,' राष्ट्रपति पौडेलले भने, 'देशभित्रै उद्यमशीलता प्रवर्द्धन गरी युवा रोजगारी सिर्जना गर्ने तयारीमा सरकार छ । आगामी दशकलाई आन्तरिक रोजगारीका

रूपमा मनाउने छौं । रोजगारी तथा ज्याला रोजगारीको माध्यमबाट आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गर्ने सरकारको नीति छ ।'

यसका अतिरिक्त सरकारले निजी कम्पनी, सामाजिक संस्थालगायतमा कार्यरत श्रमिक, कर्मचारीलाई अनिवार्यरूपमा योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गराउने

कार्यक्रममा जोड दिएको छ । सीपयुक्त जनशक्ति विकास पनि सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा समेटिएको छ । त्यसैगरी सरकारले वैदेशिक रोजगारका नाममा हुने महिलाविरुद्ध हुने शोषण, हिंसा र भेदभाव, महिला बेचबिखन तथा ओसारपसारमा शून्य सहनशीलता अपनाउने नीति कार्यक्रममा समेटेको छ । >>> पृष्ठ २ मा

सामाजिक सुरक्षाका केही विषय पनि प्राथमिकतामा

काठमाडौं/मस- नेपाल सरकारको आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रममा सामाजिक सुरक्षाका केही विषय प्राथमिकतामा देखिएका छन् । सार्वजनिक नीति कार्यक्रममा एकीकृत सामाजिक सुरक्षाको अवधारणालाई थप सुदृढ गर्दै कर्मचारी सञ्चय कोष, नागरिक लगानी कोषलगायतका निकायबाट सञ्चालित सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरूबीच समन्वय गरिने उल्लेख छ ।

त्यसैगरी सामाजिक सुरक्षा कोष सुदृढीकरण रणनीति कार्यान्वयन गरिने, श्रम गर्ने संस्कृतिको विकास गर्दै श्रमलाई सम्मान गर्ने परिपाटी बसालिने, इन्टरनेटलाई पनि स्टार्टअपमा संलग्न गर्न कार्यक्रममा आधारित ज्याला प्रणाली लागू गरिने र योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षालाई अनिवार्य गरिने पनि नीति तथा कार्यक्रममा समेटिएको छ । >>> पृष्ठ २ मा

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको श्वेतपत्र

५ अर्ब २६ करोड नोक्सानी

मध्यान्ह संवाददाता
काठमाडौं, १९ वैशाख ।

पदबहाली गरेको एक महिनापछि नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका प्रबन्ध निर्देशक हितेन्द्र देव शाक्यले प्राधिकरणको श्वेतपत्र सार्वजनिक गरेका छन् । श्वेतपत्र सार्वजनिक गर्दै उनले हालसम्म प्राधिकरणको कुल सम्पत्ति ६ खर्ब ४४ अर्ब र कुल दायित्व ३ खर्ब ८५ अर्ब रहेको उनले बताए ।

प्रबन्ध निर्देशक शाक्यकाअनुसार प्राधिकरणको कुल सम्पत्तिमध्ये २ खर्ब ३५ अर्ब स्थिर सम्पत्ति र २ खर्ब २० अर्ब बराबर निर्माणाधीन आयोजनामा लगानी भएको छ । श्वेतपत्रमा महालेखापरीक्षकको प्रतिवेदनले लामो समयदेखि प्राधिकरणको सम्पत्तिको भौतिक परीक्षण नभएको औल्याएको समेत उल्लेख छ ।

>>> विस्तृत समाचार पृष्ठ ६ मा

प्रिसाको मृत्यु कन् रहस्यमय

केआईआईटीको गतिविधि शंकास्पद

निमिष भट्टा/मध्यान्ह
काठमाडौं, १९ वैशाख ।

भारतको उडिसा राज्यको राजधानी भुवनेश्वरस्थित कलिगा इन्स्टिट्युट अफ इन्डस्ट्रियल टेक्नोलोजी (केआईआईटी)मा अध्ययनरत नेपाली विद्यार्थी प्रिसा साहको मृत्यु भन्नु रहस्यमय बनेको छ ।

प्रिसा केआईआईटीको छात्रावासमा विहीवार साँझ मृत भेटिएकी थिइन् । वीरगन्ज घर भएकी १८ वर्षीया प्रिसा साह छात्रावासमा भुण्डिएर आत्महत्या गरेको अवस्थामा भेटिएकी थिइन् । अहिलेसम्म आत्महत्याको कारण खुल्न सकेको छैन ।

भुवनेश्वर प्रहरीका आयुक्त एस देवदत्ता सिंहले विहीवार साँझ प्रिसाको शव होस्टलमा उनी बस्ने १११ नम्बर कोठामै भुण्डिएको अवस्थामा भेटिएको बताएका थिए ।

घटनालाई लिएर अप्राकृतिक मृत्युको मामिलामा मुद्दा दर्ता गरिएको त्यहाँका प्रहरी अधिकारीहरूले जनाएका छन् ।

घटनाको छानविनका लागि नेपाल सरकारले कूटनीतिक पहल पनि लिएको छ । परराष्ट्रमन्त्री डा. आरजु राणा देउवाले भारत सरकार, उडिसा सरकारका उच्च अधिकारी र दिल्लीस्थित नेपाली दूतावासका अधिकारीमार्फत घटनाको सत्यतथ्य छानविन गर्न कूटनीतिक पहल थालिएको जनाएकी हुन् ।

कलेज प्रशासनको शंकास्पद भूमिका
विश्वविद्यालय प्रशासनले प्रिसाको

शव प्रहरी पुग्नुअघि नै घटनास्थलबाट उठाएको खुलेको छ । कलेज प्रशासनले घटनास्थलमा प्रहरी पुग्नुअघि नै शवलाई उठाएर अन्यत्र लगेको पाइएको छ ।

उडिसाको उडिसाटीभी अनलाइनका अनुसार विश्वविद्यालय छात्रावासको १११ नम्बर कोठामा उनको शव भुण्डिएको अवस्थामा भेटिएको भनेर कलेज प्रशासनले भनेको थियो । तर, घटनास्थलमा प्रहरी पुग्नुअघि नै विश्वविद्यालयका कर्मचारीले शव व्यवस्थापन गरेका थिए ।

उडिसा प्रहरी कार्यालयका कन्स्टेबल निराकर खटुआले भने प्रहरीले शव घटनास्थलबाट नउठाएको दावी गरे । शव प्रहरीले नभएर विश्वविद्यालयका कर्मचारीले नै छात्रावासबाट निकालेको उनले बताए ।

पोस्टमार्टमका लागि अस्पताल गएका खटुआले शव कलेजको मेडिकल इमर्जेन्सी

वार्डबाट प्रहरीले भुवनेश्वरस्थित एम्स अस्पतालमा ल्याएको बताए ।

तर, प्रहरीले स्पष्ट रूपमा भनेको शव भुण्डिएको अवस्थामा नभई वेडमा रहेको विवरण र कलेज प्रशासनले प्रहरी आउनुअघि नै शव उठाएको तथ्यले घटनालाई थप रहस्यमय बनाएको छ ।

शव उठाउने काम प्रहरीले नभई कलेज प्रशासनले गरेको हो भने यसले प्रमाण नष्ट गर्ने वा अनुसन्धान प्रभावित पार्ने सम्भावनाको सन्देह निम्त्याएको छ ।

यस विषयमा विश्वविद्यालयका कुनै पनि अधिकारीले हालसम्म सार्वजनिक रूपमा कुनै प्रतिक्रिया दिएका छैनन् ।

प्रहरीले घटनाबारे पारिश्रमिक अनुसन्धान गरिरहेको जनाएको छ । घटनास्थलबाट हालसम्म 'सुसाइड नोट' फेला परेको छैन । प्रहरीले प्रिसा बस्ने कोठाको जाँच पनि गरेको छ भने उनका साथीहरूसँग बयान लिएको छ ।

यसअघि पनि यही विश्वविद्यालयमा अध्ययनरत बृटनलकी १ छात्राको रहस्यमय मृत्यु भएको थियो । ३ महिनाको अन्तरालमा भएका यी २ घटनाले नेपाली विद्यार्थीहरूबीच त्रास फैलिएको छ । मृतकका परिवार तथा नेपाली समुदायले गम्भीर र स्वतन्त्र छानविनको माग गरेका छन् ।

यस घटनाले भारतीय शिक्षालयहरूमा अध्ययनरत अन्तर्राष्ट्रिय विद्यार्थीहरूको सुरक्षा, मानसिक स्वास्थ्य, समर्थन प्रणाली र विश्वविद्यालय प्रशासनको >>> पृष्ठ २ मा

कोशी प्रदेश लगानी सम्मेलन

१ खर्ब ५२ अर्बको परियोजनामा सम्भौता

जुन भद्राउँ/मध्यान्ह
विराटनगर, १९ वैशाख ।

कोशी प्रदेश सरकारले आयोजना गरेको लगानी सम्मेलनमार्फत कूल १ खर्ब ५२ अर्ब १६ करोड रुपैयाँ बराबरका विभिन्न परियोजनामा समझदारी भएको छ ।

शुक्रवार सम्पन्न समारोहमा मुख्यमन्त्री हिक्मतकुमार कार्कीको उपस्थितिमा प्रदेश लगानी प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी निर्देशक डा. सरोज कोइराला र लगानीकर्ताबीच सम्भौता भएका हुन् ।

प्राधिकरणका अनुसार सम्मेलनमा कृषि क्षेत्रका ८ परियोजनामा ३ अर्ब, ऊर्जा क्षेत्रका ३ परियोजनामा ८ अर्ब

६२ करोड, उद्योगतर्फ १२ परियोजनामा ६६ अर्ब ८७ करोड, पूर्वाधारका ९ परियोजनामा ३८ अर्ब ४१ करोड, सूचना प्रविधिका २ परियोजनामा ४७ करोड, पर्यटन क्षेत्रका १० परियोजनामा ३४ अर्ब १९ करोड र फोहोर व्यवस्थापनसम्बन्धी ६० करोडको

परियोजनामा एमओयू सम्पन्न भएको हो ।

यीमध्ये निजी क्षेत्रका १९ वटा र सार्वजनिक-निजी साझेदारीमा आधारित २७ वटा परियोजनामा सम्भौता भएको जनाइएको छ । प्रदेश सरकारले सम्मेलनमा ७१ वटा परियोजना

प्रदर्शन गरेको थियो, जसको अनुमानित लागत १ खर्ब ७३ अर्ब ४९ करोड रुपैयाँ थियो ।

कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै मुख्यमन्त्री कार्कीले सम्मेलनलाई ऐतिहासिक र सफल भन्दै प्रदेशको समृद्धि दिशातर्फ लगानीमैत्री वातावरण तयार पारिने प्रतिबद्धता

व्यक्त गरे । आन्तरिक मामिला तथा कानूनमन्त्री रेवतीरमण भण्डारीले सरकारद्वारा गरिएको कानुनी तथा नीतिगत सुधारको चर्चा गर्दै लगानीका लागि सहज वातावरण निर्माण भइरहेको जानकारी गराए ।

पूर्वमुख्यमन्त्री केदार कार्कीले लगानीमैत्री कानुनी संशोधन तत्काल गर्न सकिने भन्दै प्रदेश सरकार इच्छुक भएमा तत्काल

पहल हुन सक्ने बताए । सम्मेलनमा चिनियाँ लगानीकर्ता लियाङ भुङ, गैरआवासीय नेपाली लगानीकर्ता रेजिना राई प्रधान, गालभ ढुंगानालगायतले कोशी प्रदेशमा लगानीको राम्रो सम्भावना रहेको धारणा राखे ।

नागरिक उड्डयन र हवाई सेवासम्बन्धी विधेयक यसै अधिवेशनमा पारित गर्ने सरकारको नीति

काठमाडौँ / मस - सरकारले नागरिक उड्डयन र हवाई सेवासम्बन्धी विधेयक यसै अधिवेशनमा पारित गर्ने नीति भएको छ । आगामी आव २०८२/८३ का लागि सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा सरकारले यो विषय समावेश गरेको हो ।

शुक्रवार प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभाको संयुक्त बैठकमा राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले आगामी आवका लागि सरकारको नीति तथा कार्यक्रम वाचन गर्दै हवाई सेवा र नागरिक उड्डयनसम्बन्धी विधेयक यसै अधिवेशनबाट पारित गर्ने घोषणा गरेका हुन् ।

'नेपाल हवाई सेवा प्राधिकरणको स्थापना र व्यवस्था

गर्न बनेको विधेयक तथा नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणसम्बन्धी कानुनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको विधेयकलाई संसदको यसै अधिवेशनबाट पारित गरि

नेछ,' नीति तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गर्दै राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले भने । यसै सरकारले नेपालको एक मात्र राष्ट्रिय ध्वजावाहक नेपाल वायुसेवा निगमको पुनर्संरचना गर्ने नीति पनि लिएको उहाँले उल्लेख गर्नुभयो । नागरिक उड्डयन नियमनलाई प्रभावकारी बनाई हवाई सेवा सुरक्षित, सुलभ र पहुँचयोग्य बनाउने पनि सरकारको कार्यक्रम छ । हवाई पूर्वाधार र सेवा प्रवाहमा निजी क्षेत्रको सहभागिता

बढाउँदै आर्थिक, व्यावसायिक र वातावरणीय सम्भाव्यताका आधारमा विमानस्थल निर्माण एवम् विस्तार गरिने पनि नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख छ ।

यस्तै नेपाललाई प्राकृतिक, सांस्कृतिक, साहसिक र चर्लाचत्र पर्यटनको सुरक्षित तथा आकर्षक गन्तव्यका रूपमा विकास गर्ने र योग/ध्यानमार्फत सकारात्मक नेपाललाई आरोग्य र ध्यान पर्यटनको केन्द्रका रूपमा विस्तार गर्ने लक्ष्य नीति तथा कार्यक्रमले राखेको छ । पर्यटन क्षेत्रलाई आयआर्जन, रोजगारी र समृद्धिको आधारको रूपमा विकास गरिने नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख छ । सरकारले दिगो, आय तथा रोजगारीमूलक, प्रविधि र वातावरणमैत्री पर्यटन नीति अवलम्बन गर्ने, सार्वजनिक-निजी सहकार्यमा पर्यटनको प्रत्यक्ष लाभ स्थानीय समुदायमा पुर्याउने र पर्यटकीय पूर्वाधारमा पुर्‍याउने र नवप्रवर्तनलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम तय गरेको छ ।

ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक र सांस्कृतिक महत्त्व बोकेका थप क्षेत्रलाई विश्व सम्पदा सूचीमा समावेश गराउने पहल गर्ने नीति पनि सरकारले लिने भएको छ ।

दुर्घटना न्यूनीकरणका लागि बजेट विनियोजन गर्न माग

काठमाडौँ/मस-देशभरका यातायात व्यवसायीको छाता संस्था नेपाल यातायात व्यवसायी राष्ट्रिय महासंघले सवारी दुर्घटना न्यूनीकरणका लागि बजेट विनियोजन गर्न सरकारसँग माग गरेको छ ।

महासंघका वरिष्ठ उपाध्यक्ष पुण्यप्रसाद सिटौला नेतृत्वको टोलीले शुक्रवार उपप्रधानमन्त्री एवं अर्थमन्त्री विष्णुप्रसाद पौडेललाई भेटेर दुर्घटना न्यूनीकरण गर्नका लागि आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा आवश्यक बजेट विनियोजन गर्न माग गरेको हो ।

दुर्घटनाको वार्षिक तथ्यांक हेर्दा दुई पाँचे र चार पाँचे निजी सवारीसाधनबाट लगभग ७९ प्रतिशत दुर्घटना भएको प्रमाणित भएको भन्दै न्यूनीकरणका लागि आवश्यक बजेट विनियोजनका लागि महासंघले माग गरिएको उपाध्यक्ष सिटौलाले बताए ।

उनले लामो समयदेखि सञ्चालनमा नरहेका, विग्रिएर रहेका, पत्रु अवस्थामा रहेका हजारौँ निजी र सार्वजनिक सवारीसाधनको तथ्यांक यातायात

व्यवस्था कार्यालयमा रहेका उल्लेख गरे । प्रत्येक वर्ष कर वृद्धि भइ सम्बन्धीत सवारी धनीले लागत कट्टा गर्न नसक्ने अवस्था भएकाले एक आवको सबै कर लिई अन्य आवको कर छुट तथा लागत कट्टा गर्ने व्यवस्था मिलाउन माग गरिएको उनको भनाइ छ ।

महासंघका महासचिव डेकनाथ गौतमले सवारी विमा दर निर्देशिका, २०७३ लाई समयअनुकूल संशोधन गर्ने व्यवस्था मिलाउन सरकारसँग आग्रह गरिएको जानकारी दिए ।

महासंघले सरकारले सार्वजनिक यात्रुवाहक सवारीसाधनमा विद्यार्थी, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्ग भएका व्यक्तिलाई छुटको व्यवस्था गरेवापत सरकार र महासङ्घबीच भएको तत्कालीन सम्भौताअनुसार वार्षिक रूपमा यात्रुवाहक सवारीलाई ६० प्रतिशत कर, रुट परमिट र वार्षिक करमा छुट दिने व्यवस्था गरिएकामा सम्भौता कार्यान्वयन नभएको भन्दै उक्त व्यवस्था यथाशीघ्र लागू गर्नसमेत सरकारसँग माग गरेको छ ।

काठमाडौँ / मस-काठमाडौँ महानगरपालिकाले थप ११ वटा वडामा 'एक वडा, एक नमूना उद्यम कार्यक्रम' शुभारम्भ गरेको छ ।

अघिल्लो आर्थिक वर्षमा १५ वटा वडा सो कार्यक्रम सुरु गरिएको थियो । यसवर्ष ११ वटा वडा थपिएका हुन् । अव छवटा वडामा कार्यक्रम कार्यान्वयन हुन बाँकी रहेको कामपाको उपप्रमुख सुनिता डंगोलले जानकारी दिइन् ।

शुक्रवार राष्ट्रिय सभागृहमा आयोजना गरिएको एक औपचारिक कार्यक्रममा उपप्रमुख डंगोलले गत आर्थिक वर्षमा उद्यमी बन्नुभएका सहभागी र प्रशिक्षकलाई प्रमाणपत्र वितरण गर्दै चालु आर्थिक वर्षको तालिम कार्यक्रम शुभारम्भ गरेकी हुन् ।

उनले उत्पादित सामानको बजारीकरणका लागि वडास्तरीय कोसलीघर स्थापना गरिएको जानकारी दिइन् ।

गत वर्ष कामपाको वडा नं १ र ३० को नमूना उद्यम गुरुद्वर

मस्यौरा थियो भने वडा नं २ को मस्यौरा र तितौरा, वडा नं ३ र ४ को फेल्दोको सामान, वडा नं ५ को सेरामिक्सका सामान बनाउने, वडा नं ७ को फ्रिप्टल तथा पोतेको गहना बनाउने उद्यम थिए ।

त्यसैगरी वडा नं ८ मा दुना टपरी र रुद्राक्षको ढक्की बनाउने, वडा नं ९ मा रुद्राक्षको माला र धुप बनाउने, वडा नं. १० मा मस्यौरा र अचार बनाउने, वडा नं १२ मा सुकुल बनाउने, वडा नं १६ मा काष्ठकला, वडा नं २१ मा कटाँकी मूर्ति कुँदने, वडा नं २२ मा जुत्ता बनाउने, वडा नं २४ मा मखमलका सजावटका सामान बनाउने र वडा नं ३२ मा अचार

बनाउने उद्यम सञ्चालनमा छन् ।

यस वर्ष थालिएका ११ वटा वडाहरू वडा नं ११, १५, १८, १९, २०, २३, २५, २७, २८, २९ र ३१ हुन् । यी वडामा क्रमशः ऊनका सामग्री तयार गर्ने, हाक्पटासी उत्पादन गर्ने, मरीचरी (मिठाइका परिकार) उत्पादन गर्ने, नेवारी वेशभूषा तयार गर्ने, सचिका (धागो), सुकेँ थैली र रिबनका फूल बनाउने, पेपेट बनाउने, ढाकाका कपडा सिलाउने, माटोबाट मखुण्डो तयार गर्ने, बेबीसेट र गाउन सिलाउने, यमरी, फ्रोजन म:मसहित खाद्यवस्तु उत्पादन र छालाको जुत्ता तयार गर्ने उद्यम सञ्चालन गरिने जनाइएको छ ।

खुले सामुदायिक विद्यालय, भर्ना अभियान र पठनपाठन सुरू

काठमाडौँ/मस- शिक्षकको आन्दोलनका कारण बन्द भएका विद्यालय शुक्रवारदेखि नियमित रूपमा सञ्चालनमा आएका छन् । बुधवार सरकार र आन्दोलनरत शिक्षक महासंघबीच सहमति भएपछि लामो समयदेखि बन्द भएका विद्यालय क्रमशः खुलेका छन् ।

विद्यालय खुलेसँगै भर्ना अभियान पनि सुरू भएको छ । विश्व निकेतन मावि त्रिपुरेश्वरका प्रधानाध्यापक हेरम्बराज कँडेलका अनुसार शुक्रवारदेखि नियमित पठनपाठन सुरू भएको छ । उनले शनिवार र विदाको दिन पनि नियमित रूपमा विद्यालय सञ्चालन गर्ने र अवस्तुद भएको शैक्षिक कार्यक्रमलाई गति दिने जानकारी दिए ।

विहीवार विश्व मजदुर दिवसको दिन पनि कक्षा ११ को पठनपाठन गरिएको उल्लेख गर्दै उनले

शुक्रवारदेखि भने कक्षा १ देखि १० सम्म नियमित भएको बताए । सो विद्यालयले प्रवेश परीक्षामार्फत छ सय जना नयाँ विद्यार्थी भर्ना गरेको छ । प्रवेश परीक्षामा दुई हजार ७०० विद्यार्थी सहभागी भएका थिए ।

'हामी विद्यार्थी र अभिभावकप्रति जिम्मेवारी छौँ, संवेदनशील पनि छौँ । सार्वजनिक विदाको दिनमा पनि कक्षा सञ्चालन गरेर शैक्षिक कार्यक्रम समयमै सम्पन्न गर्छौँ', कँडेलले भने ।

त्यस्तै, कक्षा १२ को परीक्षा यही वैशाख २१ गतेदेखि सञ्चालन हुने भएको छ । राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डले परीक्षाको तयारीको काम चलिरहेको र शनिवारसम्म सबै काम सम्पन्न हुने जनाएको छ । शिक्षकको आन्दोलनका कारण यही वैशाख ११ गतेदेखि विद्ने भनिएको परीक्षा सरेको थियो ।

परम्परागत...

शुक्रवार प्रस्तुत गरिएको नीति तथा कार्यक्रममाथि प्रतिनिधिसभामा ६ दिन छलफल हुने छ । प्रतिनिधिसभाका सभामुख देवराज धिमिरेले २२-२६ वैशाखसम्म छलफल हुने र २८ गते सांसदहरूले उठाएका प्रश्नहरूको प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले जवाफ दिने कार्यसूची रहेको जानकारी दिए ।

छलफल दलीय प्रतिनिधित्वमा आधारमा गरिने सभामुख धिमिरेको भनाइ छ । नीति तथा कार्यक्रमसम्बन्धी छलफलमा भाग लिने सांसदहरूको नाम सम्बन्धित दलका पदाधिकारीले संसद् बैठक प्रारम्भ हुनुभन्दा १ घण्टा अगावै कार्य व्यवस्था शाखा प्रतिनिधिसभा संघीय संसद् सचिवालयमा उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था गरिएको धिमिरेले जानकारी दिए ।

सांसदहरूको...

त्यस्तै, पूर्वप्रधानमन्त्री डा. बाबुराम भट्टराईले सरकारले नीति तथा कार्यक्रमले गुणात्मक परिवर्तनको मौका गुमाएको टिप्पणी गरेका छन् । 'गुणात्मक महत्त्वका परिवर्तनका कुराहरू आउँछन् कि भन्ने मेरो अपेक्षा थियो तर मैले त्यस्तो पाइनँ', भट्टराईले भने, 'पहिलेकै निरन्तरतामा यो आयो । अहिलेको निम्ति त्यति पर्याप्त छैन । फेरि बजेटमा कस्तो व्यवस्था भएर आउँछ भन्ने हेर्न बाँकी छ ।'

अर्थशास्त्री एवं रास्वपाका नेता डा. स्वर्णिम वाग्लेले 'थाकेको सरकारले ल्याएको बासी कार्यक्रम'को संज्ञा दिएका छन् ।

सत्ता पक्षकै सांसद अर्जुननरसिंह केसीले समेत सरकारको नीति तथा कार्यक्रमले आशा र भरोसाको वातावरण सिर्जना गर्न नसकेको टिप्पणी गरे । 'कमजोर नै छ त भनिन्न । जुन खालको दहो अँटसहित यो समयसीमाभित्र यसरी जान्छौँ भन्ने आशा र भरोसाको वातावरण सिर्जना गर्नुपर्ने हो, त्यो मैले देखिनँ', उनले भने । नीति तथा कार्यक्रमको प्रतिबद्धता र दृढता मुख्य कुरा भएको उनको भनाइ छ । तर, सरकारका भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारणमन्त्री बलराम अधिकारीले सरकारले ल्याएको नीति तथा कार्यक्रम योग्य भएको बताए । 'कार्यक्रम आउँछन् तर कार्यान्वयन हुँदैनन् भन्ने कुरा पनि आउँछन् । तर, सरकारले अधि सारेको कार्यक्रम सम्भवयोग्य छन् । सरकारले योजना बनाएरै ल्याएको छ', अधिकारीको भनाइ छ ।

समेटिएका...

विधेयक, वैकल्पिक विकास वित्त परिचालनसम्बन्धी विधेयक, भूमिसम्बन्धीसहित ९ विधेयक पारित गर्ने ।

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई सेन्टर अफ एक्सिलेन्सका रूपमा विकास गरेर सार्वजनिक

सेवा र विकास प्रशासनलाई थप प्रभावकारी र नतिजामुखी बनाइने । कार्यक्रममादनाका आधारमा गरिने मूल्यांकनलाई वृत्ति विकासमा आवद्ध गरिने ।

संविधानको समीक्षा गरी आपसी समझदारीसहित संविधानमा रहेका कमीकमजोरी सच्याएर आवश्यक संशोधन गर्ने ।

राजनीतिक स्थिरतालाई निरन्तरता दिँदै विकास निर्माणका क्रममा देखिएका कमजोरीलाई सुधार गर्न ढाँचा परिवर्तन गर्ने, विगतमा घोषणा गरिएका विकासका कार्यक्रमलाई पुनः प्राथमिकीकरण गर्ने, स्रोत सुनिश्चितता गरी सम्भावना नभएका आयोजना स्थगित गर्ने र खारेज गर्ने ।

संस्थागत-सामुदायिक विद्यालय साझेदारी कार्यक्रम लागू गरी संस्थागत विद्यालयहरूको सहभागितामा सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार ल्याइने ।

स्वास्थ्य क्षेत्रको जनशक्ति आपूर्ति सुनिश्चित गर्न माध्यमिक शिक्षा पूरा गरेका विद्यार्थीका लागि २ वर्षे जनरल नर्सिङ कार्यक्रम संचालन गरिने ।

'जेन जी' पुस्तालाई प्राथमिकतामा राखिने र उद्यमशीलताका माध्यमबाट आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गरी आय आर्जनका अवसरहरू वृद्धि गरिने । सबै उद्यममा विज्ञान र त्‍यसको इको सिस्टम सुनिश्चित गरी जेन जी पुस्तालाई विशेष प्राथमिकतामा राखी युवा केन्द्रित स्टार्टअप कार्यक्रम सुरु गरिने ।

वैदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित, मर्यादित र व्यवस्थित बनाउन नीति, कानून तथा कार्यविधि संशोधन र तर्जुमा गरी राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय श्रम बजारका मागअनुसार सीपयुक्त जनशक्ति तयार गर्न राष्ट्रिय व्यावसायिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको भूमिका विस्तार गरिने ।

सबै प्रकृतिका रोजगारीमा संलग्नहरूलाई योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोषमा अनिवार्य आवद्ध गर्ने, कम्पनी, संस्था, सहकारी, फर्म वा अन्य संगठित संस्थाको नवीकरण गर्दा श्रमिकहरूलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गराई नियमित योगदान गरेको प्रमाण संलग्न गर्नुपर्ने कानुनी व्यवस्था गरिने ।

युवाहरूको शारीरिक र मानसिक विकासका लागि नियमित खेलकुद संचालन र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिताहरू संघ, प्रदेश, स्थानीय तह र खेल संघको सहकार्यमा स्पोर्ट्स स्कुल कार्यक्रम गरिने । विद्यालयदेखि खेलकुद तालिम, प्रशिक्षक र खेलाडी प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने ।

प्राथमिकतामा...

सरकारको नेतृत्वकर्ता दल नेकपा एमालेका मुख्य

सचैतक महेश बर्तौला संविधान संशोधनको विषय आफैमा महत्त्वपूर्ण भएकाले राष्ट्रिय स्वीकारोक्तिका लागि सरकारले पहल लिइरहेको बताउँछन् । उनी भन्छन्, 'हामी राष्ट्रिय स्वीकारोक्तिको एउटा परिस्थिति विकास गर्छौ । उपयुक्त समय आएपछि संविधान संशोधनको प्रक्रिया अगाडि बढ्छ ।'

संविधान प्रारम्भ भएको १० वर्ष भयो । संविधानले नै संघीय संसदले संविधान प्रारम्भ भएको १० वर्षपछि पुनरावलोकन गर्ने भनेको छ । यही व्यवस्थालाई प्रमुख आधार बनाएर कांग्रेस र एमालेले ७ बुँदे समझदारी गरेका हुन् ।

समझदारीको बुँदा नम्बर २ मा भनिएको छ, 'सरकारले संविधान प्रारम्भ भएपश्चात् अभ्यासमा देखापरेका सबल पक्ष र दुर्बल पक्ष तथा जटिलताको समीक्षा गरी राजनीतिक स्थायित्वका लागि संविधानमा आवश्यक संशोधन र तदनुकूलको कानुन निर्माण गर्ने विषयलाई प्राथमिकता दिने ।'

तर, संसदीय अंकगणितको सुनिश्चितता नहुँदा सरकार बनेको १० महिनासम्म संविधान संशोधनको विषयमाथिको छलफलले कुनै आकार लिन सकेको छैन । यो बेला सरकारले नीति तथा कार्यक्रममार्फत नै संविधान संशोधन प्रक्रिया अगाडि बढाउने प्रतिबद्धता जनाएको हो ।

वैदेशिक ...

चालू आर्थिक वर्षको नीति कार्यक्रममा श्रम कूटनीतिलाई थप सक्रिय बनाउँदै विभिन्न मुलुकसंगको श्रम सम्भौताको पुनरावलोकन तथा थप गन्तव्य मुलुकसंग श्रम सम्भौता तथा समझदारी गरिने उल्लेख छ । तर आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रममा श्रम सम्भौताको विषय भने उल्लेख छैन ।

सामाजिक...

त्यस्तै जुनसुकै सेवा सतर्मा रोजगारीमा संलग्नहरू सबै प्रकृतिकालाई अनिवार्य रूपमा योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गर्ने गरी कोषको भूमिका र दायरालाई विस्तार गरिने भन्दै नीति कार्यक्रमले कम्पनी, संस्था, सहकारी, फर्म वा अन्य संगठित संस्थाको नवीकरण गर्दा श्रमिकहरूलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गराइ नियमित योगदान गरेको प्रमाण संलग्न गर्नुपर्ने कानुनी व्यवस्था गरिने उल्लेख गरेको छ ।

त्यस्तै बीमा प्रणालीमाथिको व्ययभार न्यून गर्न सरकारद्वारा उपलब्ध गराइने अत्यावश्यक औषधिहरू बीमा प्रणालीमा जोडिनेछ । छरिएका सबै स्वास्थ्य सेवालाई एकीकृत गरी स्रोतको अभावलाई सम्बोधन गर्न सामाजिक सुरक्षा कोष, कर्मचारी सञ्चय कोषलगायत सबै स्वास्थ्य सेवा र उपचार सुविधा दिने संस्थाहरूको सेवा प्रभावकारी बनाइने पनि नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख छ ।

केआईआईटीका...

जवाफदेहितामाथि गम्भीर प्रश्न उठाएको त्यहाँ अध्ययनरत नेपाली विद्यार्थीहरू बताउँछन् ।

केआईआईटीको ठहर : आत्महत्या

घटनाको प्रहरीले अनुसन्धान गरिरहेकै बेला विश्वविद्यालय प्रशासनले भने साहले आत्महत्या गरेको दाबी गरेको छ ।

विश्वविद्यालयले साहको मृत्युलाई आत्महत्या भन्दै विज्ञप्ति पनि निकालेको छ । विश्वविद्यालयका रजिस्ट्रारले हस्ताक्षर गरेको विज्ञप्तिमा भनिएको छ, 'बी. टेक. कम्प्युटर साइन्समा पहिलो वर्षमा अध्ययनरत प्रिसा साहले आत्महत्या गरेकी छन् । कलेजमा अध्ययनरत एक नेपाली छात्राको आत्महत्याको घटनाले हामीलाई गहिरो दु:ख लागेको छ ।'

घटना थाहा पाउनासाथ कलेज प्रशासनले प्रहरीलाई खबर गरेको र त्यसपछि छात्रालाई किम्स अस्पताल लिएएको थियो, जहाँ चिकित्सकले मृत घोषित गरेको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

विश्वविद्यालयले मृतक विद्यार्थीको परिवारलाई घटनाबारे जानकारी गराइएको र प्रहरीको अनुसन्धानमा पूर्ण सहयोग गर्ने बताएको छ ।

सहयोगको आश्वासन

घटनाबारे दु:ख व्यक्त गर्दै उडिसा सरकारले शोक सन्तप्त परिवारप्रति समवेदना प्रकट गरेको छ र सबै सहयोगको आश्वासन दिएको छ ।

उडिसा सरकारको सूचना तथा जनसम्पर्क विभागले दु:खको यस घडीमा राज्य सरकारले मृतकको परिवारलाई सहयोग गर्ने आश्वासन दिएको छ ।

घटनाका विषयमा प्रहरी आयुक्त र राज्यस् डिभिजनल कमिस्नरलगायत वरिष्ठ अधिकारीहरूले घटनाको अनुसन्धान गरिरहेका पनि विभागले जनाएको छ ।

यस्तै, भारतको राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगले पनि घटनाका बारेमा चासो दिएको छ । आयोगकी सदस्य प्रियांक कानुनगोले घटनाप्रति चासो जनाउँदै गत फेब्रुअरीमा भएको यस्तै प्रकृतिका घटनामा आयोगले जारी गरेको सिफारिसलाई कार्यान्वयन गर्न ध्यानाकर्षण गरेकी छन् ।

यसैबीच घटनाका बारेमा दिल्लीस्थित नेपाली दूतावासले केआईआईटीका प्रतिनिधिसँग सोधपूछ गरेको छ । दूतावासले शुक्रवार केआईआईटीका प्रतिनिधिलाई दूतावासमै बोलाएर घटनाका बारेमा सोधपूछ गरेको थियो ।

दूतावासले के आईआईटीमा रहेका नेपाली विद्यार्थीलगायत भारतको केन्द्रीय सरकार एवं उडिसाको मुख्यमन्त्री कार्यालय तथा अन्य सम्बन्धित भारतीय

निकायहरूसँग निरन्तर सम्पर्कमा रहेको जनाएको छ ।

राजदूत डा. शंकर शमाले उडिसाका मुख्यमन्त्री मोहनचरण माफ्नी तथा प्रदेशका प्रमुख सचिवलाई सम्पर्क गरी घटनाको निष्पक्ष छानविन गर्ने आग्रह गरेका छन् ।

घटनाको उडिसा सरकारले पनि दु:ख व्यक्त गरेको छ । भारतको बिदेश मन्त्रालयले प्रिसाको मृत्यु भएकामा दु:ख व्यक्त गर्दै घटनाको विषयमा उडिसा राज्य सरकारसँग निरन्तर सम्पर्कमा रहेको र राज्य सरकारले मृतकको परिवारलाई पूर्ण सहयोग प्रदान गर्ने जनाएको छ । घटनाको उडिसा प्रहरीले गहन अनुसन्धान गरिरहेको पनि मन्त्रालयले विज्ञप्ति जारी गरी बताएको छ ।

'घटनाको निष्पक्ष जाँचका लागि भारतमा रहेका नेपाली अधिकारी, उडिसा राज्य सरकार र सबै पक्षसँग सम्पर्कमा छौँ', विज्ञप्तिमा भनिएको छ ।

को हुन् प्रिसा ?

वीरगंजकी १८ वर्षीया साह बी. टेक. प्रथम वर्षमा अध्ययनरत थिइन् । वीरगन्जबाट कक्षा १० सम्मको पढाइ पूरा गरेकी उनी कक्षा ११ र १२ काठमाडौँको केएमसीमा पढेकी थिइन् । उनी १ वर्ष अगाडि मात्र केआईआईटीमा बी. टेक. पढ्न गएकी थिइन् ।

केही समय अगाडि अर्की नेपाली विद्यार्थी प्रकृति लम्सालको त्यही विश्वविद्यालयमा मृत्यु भएको घटनापछि अन्य थुप्रै नेपाली विद्यार्थी जस्तै उनी पनि घर फर्किएकी थिइन् । त्यतिबेला उनले लम्सालको न्यायका लागि वीरगंजमा भएको प्रदर्शनमा पनि भाग लिएकी थिइन् ।

त्यतिबेला प्रिसालाई बुबा श्यामबाबु साहले भारत नफर्किन र क्रोडेट ट्रान्सफर गरेर नेपालमै पढ्न सुझाएका थिए । तर, उनले पहिलो वर्षको परीक्षा सकेपछि भारतकै वैंगलोरमा पढ्न जाने इच्छा राखेकी थिइन् ।

गत ४ फागुनमा केआईआईटीमै अध्ययनरत २० वर्षीया नेपाली छात्रा प्रकृति लम्साल पनि छात्रावासमै आत्महत्या गरेकी थिइन् । त्यतिबेला विद्यार्थीहरूले लम्सालको मृत्युको सत्यतथ्य छानविन गर्न माग गर्दै प्रदर्शन गरेपछि स्थिति तनावग्रस्त बनेको थियो ।

रुपन्देहीको भैरहवाकी लम्सालले आफूमाथि मानसिक दुर्व्यवहार र ब्याकमेल भएकोबारे प्रशासनमा उजुरी पनि दिएको थिइन् । तर, लम्सालको उजुरीलाई विश्वविद्यालयले गम्भीरतापूर्वक नलिएपछि लम्साल आत्महत्या गर्न बाध्य भएकी थिइन् ।

लम्सालको मृत्युको घटनामा जोडिएका १ भारतीय छात्रविन्छ आत्महत्या दुरुस्साहनसम्बन्धी उजुरी दर्ता भएपछि उनी अहिले जेलमा छन् ।

दूतावास तथा विद्यार्थीहरूका अनुसार केआईआईटीमा लगभग ७०० जना नेपालीहरू कम्प्युटरदेखि व्यवस्थापनसम्मका विषय पढ्दै आएका छन् ।

पुस्तक समीक्षा

९६ गड्डीमाथि सम्यक् दृष्टि

■ रेखा आचार्य ज्वाली

गड्डी भन्नेवित्तकै हामीले पैसाको मुद्रो भन्ने बुझ्छौं । हो, तिनै पैसाका मुद्राहरूलाई सांकेतिक रूप दिएर वर्तमान समाजको अवस्था अभिव्यञ्जित गरी आख्यानको क्षेत्रमा एक सबल उपन्यासकारका रूपमा स्थापित स्रष्टा हुन्- प्रकाश तिवारी । उनको पछिल्लो कृति ‘९६ गड्डी’ (उपन्यास) पाठकको हातहातमा पुगिसकेको छ । उनका अरू ३ उपन्यासभन्दा नितान्त फरक रहेको प्रस्तुत उपन्यास, जसमा सरकारी कार्यालयमा व्याप्त भ्रष्टाचार, विकृति, विसर्गति तथा पदको दुरुपयोग तथा अर्थनिकता जस्ता विषयलाई लिएर सुक्ष्म चित्रण गरिएको छ ।

देशको माथिल्लो तहदेखि तल्लो तहसम्म भ्रष्टाचार कसरी हुने गर्छ र कसरी मौलाउँदै गएको छ, त्यो देख्न सकिन्छ । यस कृतिको अध्ययन गर्दा लाग्छ, हातीको देखाउने दाँत र चपाउने दाँत भएजस्तै सरकारी कर्मचारीका पनि २ रूप हुँदा रहेछन् । अनि, कुरा बुझ्छु कि कार्यालयमा यस्ता छ्यानब्ये (९६) गड्डीको प्रयोग भइरहेका हुन्छन् । यस प्रकारको राजस्व चुहावटले देश विकास कसरी हुन्छ, होला भन्ने सोच्छु ।

विद्यार्थीकालमा विज्ञान र राजिव नाम गरेका विद्यार्थीहरू कुर्लिएका हुन्छन्- देशमा अराजकता, भ्रष्टाचार, विकृति, विसर्ति, कर्मचारीतन्त्र तथा चाप्लुसीवादको अन्त्य हुनुपर्छ भन्दै । यस महासंग्राममा विज्ञानको साथी कुमुदा पनि होमिन्छन् र प्रहरीको गोली लागेर सहादत प्राप्त गर्छिन् ।

हो, केही विद्यार्थीहरू आज पनि सुशासनको नारा बोकेर आन्दोलनमा लाग्छन् र भ्रष्टाचार नगर्ने अठोट लिएका हुन्छन् तर पछि गएर तिनैहरूमध्ये फेरि केही त्यस्तै हुन्छन् । जनताको सेवा गर्नका लागि सुरुमा सुशासन र सुव्यवस्थाको पालना गरी स्वस्थ र दक्ष मस्तिष्क लिएर कर्मचारीहरू जब कार्यालयभित्र पर्छन्, तब उनीहरूमा छुट्टै किसिमको उत्साह, जाँगर र खुसी पैदा हुन्छ । कतैबाट अतिरिक्त लाभको आश नगर्ने भन्दै आदर्शमा बाँच्छन् ।

सिद्धान्तलाई मूल मन्त्र मान्ने त्यसैमा अडिग रहन्छन् केही समय कर्मचारीहरू । अन्ततः विसर्च्छन् जागिर खानुपूर्वका आदर्श र सिद्धान्तका कुराहरू । अनि, रंगीन वनाउन लाग्छन् जीवनलाई ।

हाम्रो जस्तो देशमा राजनीतिको व्यापक प्रभाव परेको छ, प्रशासनिक क्षेत्रमा । अनि, बर्को ओढाइन्छ सत्ताको गीत गाउनेहरूलाई कर्मचारीतन्त्रमा । तब ढाकछोप गरिन्छ, बुई चढ्नेहरूको । हो, यसरी चलेको छ हाम्रो देशको प्रशासन क्षेत्र ।

जति ठूलाठूला दर्शन छुट्टि पनि यस उपन्यासको पात्र विज्ञान कार्यालयको परिवेशबाट अछुती रहन सक्दैन । शाखा अधिकृत भएर कार्यालयमा जाँदा आदर्श व्यक्तिको रूपमा प्रस्तुत हुन्छ, विज्ञान । त्यहाँका कर्मचारीहरूले उसलाई अनेक जालफेल र खिसिटचुरी गर्छन्, उसको कर्तव्यनिष्ठ व्यक्तित्वमाथि उपहास हुन थाल्छ । तब ऊ अरूले जस्तै गर्न थाल्छ । सरकारी पैसा अबैध तरिकाले लिई भौतिक सम्पत्ति जोड्छ अनि कहलाउँछ समाजमा प्रतिष्ठित व्यक्ति ।

वर्तमान समयमा एक्लो बृहस्पति भएर बस्नुपर्छ सिद्धान्तको लौरो टेकेको मान्छे । ‘साथीहरूले जागिर भनेकै खान्, पिउन र मोजमस्तीका लागि त हो भन्ने पाठ पढाए (पृ. ४७) ।’ अपितु, वर्तमान समयमा देशमा भ्रष्टाचारको जरा पीपलको रूखको जरा जस्तै टाढाटाढासम्म फैलिइसकेको छ ।

लेखकले नेपालमा भ्रष्टाचारलाई नदीको पानीसँग तुलना गरेका छन् । के हाम्रो देशमा भ्रष्टाचार निर्मूल होला ? कहिले होला ? सोच्दै छु म । जनताबाट कर उठाएर नै हो कर्मचारीले बेतन पाउने । सेवाग्राहीसँग फेरि अवैध शुल्क मागेर अनावश्यक दुख दिने मानसिकता बोकेका कर्मचारीहरू देखेर लाज लाग्छ र यहीँबाट भन्न मन लाग्छ- जनता र राष्ट्रप्रति महाशयहरूको जिम्मेवारी यही हो ? किन तलदेखि माथिसम्म मर्यादाको कमानुसार सेवाग्राहीबाट भनौं या जनताबाट, घुस मागेर असुलीको भाग लगाउनुपरेको ? यो कस्तो मानसिकता हो आफ्नै सेवाग्राहीबाट नाजायज रकम असुले ?

अंग्रेजीमा एउटा भनाइ छ- सेभ फेर रेइनी डे । जसरी हामी भकारीमा धान

संचय गछौं केही कालखण्डका लागि, त्यसैगरी कर्मचारीहरूले पनि जम्मा गर्छन्, अवैध रूपमा शुल्क लिएर जनतासँग ।

आफ्नो पदीय जिम्मेवारी बिर्सेर, जनताको सेवा गर्न खाँटएको सेवकको दायित्व भुलेर उल्टै जनतालाई शोषण गर्ने मनोवृत्तिलाई लेखकले यहाँ उजागर गर्न सकेका छन् । विहान-बेलुकाको २ छाक जोहो गर्न सधैँरत भुईँ मान्छेसँग रकम असुली धनी बन्ने वृत्ति लिएका कर्मचारीलाई ती सीमान्तकृत समुदायका मानिसले के सोच्ला ?

स्रष्टा तिवारीको ‘९६ गड्डी’ पढ्दै गर्दा कर्मचारीतन्त्रको वर्तमान अवस्थाका बा । र मा । अहिल्यै जनजागरण अभियान गर्न उठौं जस्तो हुन्छ । त्यससँगै

आफ्नो पदीय जिम्मेवारी बिर्सेर, जनताको सेवा गर्न खाँटएको सेवकको दायित्व भुलेर उल्टै जनतालाई शोषण गर्ने मनोवृत्तिलाई लेखकले यहाँ उजागर गर्न सकेका छन्...

केही प्रश्नहरू पनि जनिन्छन् । सेवाग्राहीहरू ती भ्रष्ट कर्मचारीविरुद्ध किन उठ्दैनन् ? किन विरोध गर्दैनन् ? त्यसो त उनीहरूको विवशता र निरीहता कम छैन । क्रोधको ज्वाला समन गरेर उल्टै कर्मचारीको पाउ मोल्न तयार हुनुपर्छ नत्र अनेक भ्रमेला गरेर उनीहरूको ढुंगा नै ढुवाइदिन्छन्, ती सेवक भनाउँदाहरूले । जानाजान कसरी आफ्नै अहित हुने आँट गर्न सक्छन् र बिचरा नागरिकहरूले ! समाजमा किनोहरू नै प्रतिष्ठित छन्, जो भ्रष्टाचारी छन्, घुसपैठका दलाल छन्, हत्या-हिंसा गर्ने नरपिशाच छन् । यहीँनर एउटा नेपाली उखान सम्फना हुन्छ- खाने भातै हो, सुत्ने खाटै हो र जाने घाटै हो । त्यस कारण किन भावी पुस्तालाई सम्पत्ति संचय गरेर राख्नुपर्‍यो ?

हाँ जीवित छ्दै भोक टार्न नपाएका जनता मृत्यु स्वीकार्न तयार छन् ।

३ लघुकथा

स्नेह

■ भूमिका जौरे तिमिल्सिना

‘साह्रै कन्जुस ! कसैलाई केही दिने नखोज्ने हाम्रा मामा त !’, विपलले दुखेसो पोख्यो ।

‘हेन, के भन्छ, यो ? आफ्नै मामालाई नि यस्तो भन्छन् कसैले ? बिचरा ! जहान ठूलो छ । कमाइ केही छैन ? तिमीहरूले पनि यसो बुझ्न न !’, आक्रोशित मुद्रामा आमाले भनिन् ।

‘अँ अँ ! तपाईंले नै भन्नुभएको होइन र- भान्जा-भान्जी हुनु भनेको त लच्छित हो ! यिनीहरूले नै हो मावलीलाई वैकुण्ठ तार्ने । भान्जा-भान्जीको दिसा पनि पालीमा सिउरेर राख्छन् रे ! साइट पर्छ, भनेर । जौ-तिल छुत्नेलाई पनि टीका लाएर जम्मा ५ रुपैयाँ दिन्छन् कसैले ?’, आक्रोशित स्वरमा फेरि थप्यो ।

‘कमाएपछि देला नि त ! आखिर भान्जाको नाममा तै मात्र छस् क्यारे ! कति गनगन गर्छस् गर्न नि ?’, आमाले ढाडस दिइन् । त्यतिकैमा मामाको फोन आउँछ । ‘ल भान्जा ! तिमी दिदीलाई लिएर आऊ है ! थ्राइ छ, चाँडै हिँडहाल त ! यहाँ अहाउने, सिकाउने पनि कोही

छैनन् । त्यसमा पनि बुवाले साह्रै हरूक गर्नुहुन्थ्यो दिदीलाई’ भन्दै फोन राखे मामाले । बडो इज्जत, मान-सम्मान मिच्छ । ‘भान्जा आएपछि घरे उज्यालो हुन्छ’, निकै मीठामीठा गफ हुन थाल्छन् दिदी-भाइका । सन्धो, विसन्धो, खेतीपाती, बस्तुभाउ, लैना, बचेनां के कति छन् ? यस्तैयस्तै ? गफ हुन्छन् ।

दिदी-भाइको स्नेह देखा विपल आश्चर्य चकित हुन्छ । थ्राइ सकिएपछि पण्डितलाई विदा गर्छन् ।

बडो गम्भीर भएर विपलले सोच्न थाल्छ, ‘कति कुरा मिलेको हो आमा र मामाको ? दुःखसुखका गन्धन मन्थन अर्थ नै देखि चलिरा छ। हाम्री आमा मामाको विरुद्ध थोरै कुरा नि सुन्न सक्नुहुन्न । सिधै खाऊँला जस्तो गर्नुहुन्छ ।’ यस्तै अनेक तर्केना खेलाउँदै थियो विपल । ‘भान्जा ’ ए भान्जा ! ल टीका लगाउनुपर्‍यो’ भन्दै मामा पहेंलो अक्षता लिएर आए र भने, ‘मेरो भान्जाको यश, कीर्ति संसारमा फैलिएको देख्न र सुन्न पाऊँ, कुल पितृ सदा दाहिना रहून् ।’

तिमीहरू भने धन लुटेर नजर्मिएका नाति, पनातिलाई राख्दै छोै होइन त ? कहिलेकाहीँ हाम्रा कुरा पनि सुन्ने गर । कान खोलेर सुन, उपनिषदमा एउटा भनाइ छ- तेन त्येक्तेन भुञ्जीथा: वा अधिक संचय नगर, त्यति मात्र ग्रहण गर, जति आवश्यक छ । कर्मचारीतन्त्रमा जो हाकिमको चाकरी चाप्लुसीमा विश्वास गर्छ, उसैलाई सिफारिस गर्छ बहुवा र पुरस्कृत हुनका लागि । यो कस्तो उदेकलाग्दो व्यवस्था हो ? अनेक पङ्चन्त्र रच्दै विज्ञानसँग लक्ष्मण नजिक हुन्छ र सोभोपनको फाइदा उठाउँछ । विश्वास गरेको मान्छेवाटै यस्तो अविश्वसनीय काम हुँदा ऊ विलखबन्दिमा पर्छ । निजामती सेवा पुरस्कार पाउने प्रलोभन देखाएकै छ लक्ष्मणले । चीनलाग्दो पङचन्त्रका बारेमा बिचरा विज्ञानलाई के थाहा ! वित्यामा बलात्कारीको भुट्टो अभियोग लाग्छ विज्ञानमाथि ।

अरू ग्याइसँग साँठगाँठ नहुँदा एउटा सोभो, इमान्दार उच्च पदमा पुगेको व्यक्तिलाई राज्य स्तरबाट कसरी फसाइन्छ भन्ने गतिलो उदाहरण हो यो ।

विज्ञान त एउटा प्रतिनिधि पात्र न हो । हजारौं विज्ञान छन् यहाँ, किन आफ्नो स्वाभिमानमा अडिन दिइदैन उनीहरूलाई ? सोभो व्यक्तिकहरूलाई ? अनि, तानिन्छ खुट्टा उनीहरूका- माथि पुग्ने लाग्दा । हाम्रोमा साधुलाई शुली र चोरलाई इनाम दिने प्रवृत्ति किन विर्किसत भइरहेको छ ? तलकाले गल्ली गर्दा फुकेका हुन्छ्छौ हामी सत्ता र शाक्तिको आडमा । गर्हिएर हेर्ने हो भने, सत्ताको वास्तविक चावी इन, तस्कर र माफियाहरूकै हातमा छ । सतीले सरापेको देश भएर होला, एउटा राम्रो कर्मचारीलाई काम गर्ने वातावरण पनि छैन यहाँ ।

पाटीको मान्छेले, मन्त्रीले नियमविपरीत कार्य गर्न आदेश दिँदाहामी निमुखा नागरिक तयार हुनुपर्छ कुकर्म गर्न पनि । यस्तो विवशतामा छन् जनताका छोरा-छोरी । बाध्य छन् उनीहरूको आदेश मान्न । होइन भने दुर्गम र अपायक क्षेत्रतिर सरुवा गरिदिन्छन् । उदाहरणका लागि डी.एस.पी. आलोकलाई लिन सकिन्छ, जो यसै उपन्यासको पात्र चमनलाललाई कारागारबाट छाड्न नमान्दा कालीकोट जानुपरेको छ । कार्यालयका कर्मचारी, हाकिम, साथी तथा श्रीमती सबैको दबावबाट विज्ञानलाई बाध्य पारिन्छ कमिसन लिन, जुन उसको सिद्धान्तविपरीत अवस्था सिर्जना हुन्छ । त्यस क्षण विज्ञानले नयाँ नेपाल निर्माणका निम्ति कुमुदाले गरेको बलिदान सम्झिन्छ (पृ. १२४) । आखिर अभिमन्यु चक्रव्यहमा फसे जसरी फन्छ विज्ञान ।

मान्छेले सवैलाई ढाँट्न सक्छ तर आफूलाई कदापि ढाँट्न सक्दैन । ठेकेदार तारानाथले नोटका विटा फिकेको देखासाथ विज्ञानको दिमागमा हलचल मच्चिन सुरु हुन्छ (पृ. १४४) । तारानाथले कहिले के, कहिले अतिथिगृह निर्माण भन्दै १५ लाख कमिसन दिन्छ विज्ञानलाई । तोयनाथ, रामलाल, गोपाल, कृष्णदत्त आदिले आफ्नो उद्देश्य सफल भएकामा खुसी व्यक्त गर्छन् र विज्ञानलाई नैतिकताको पथबाट गिराउँछन् ।

तब विज्ञान आफ्नै सिद्धान्तबाट विचलित हुन्छ । बिस्तारै उसलाई कमिसन लिने बानी पर्दै जान्छ । उसलाई बाध्यतामक परिस्थितिले घेर्छ लाभ लिनका लागि । हाम्रो समाजमा भ्रष्टाचारी बनाउन आफ्नै श्रीमती र साथीभाइ पनि पछि पर्दैनन् भन्ने गतिलो उदाहरण हो- ‘९६ गड्डी ।’

समाज वगीकृत भएको छ । इमान्दारी, जेष्ठता, बौद्धिकता र पदीय आधारमा भन्दा पनि धनको आधारमा प्रतिष्ठा निर्धारण हुने गर्छ यहाँ । त्यसैका आधारमा मान सम्मान गर्छौ छोरी, ज्वाइँ, भान्जा, भान्जी र अन्य नातागोतालाई । यही नै एउटा परम्परा जस्तो बनेको छ । धनीलाई मान सम्मान गरेर काम्लो विछ्याउँछौ । काम्लो त्यसलाई विछ्याऔ, जसले काम्लोको स्पर्श अनुभूति नै गरेको छैन । त्यो नै तिभ्रो हाम्रो महानता हुने छ । यसको उदाहरण सचिव सुशान्त र विज्ञान हुन्, जसलाई ९२ वर्षका बालेसमेत विभेद गरेका छन् टीका लगाउँदा । यस उपन्यासले आजको उपभोक्तावादी समाज र यसको आडम्बरपूर्ण एवं अहंकारपूर्ण रूपको यथार्थलाई उजागर गरेको छ । भनिन्छ, अहङ्कारले मान्छेलाई माथि उठ्न दिदैन ।

सुशीलाको हत्यारा चुमनलाललाई पक्रनका लागि नाइट क्लबमा काम गर्नेदेखि विज्ञानलाई फसाउने रामनारायणलाई खादा-माला लगाइसकेपछि गालामा चड्काउनेसम्मको काम हुन्छ । यस उपन्यासमा केही कुरा अस्वाभाविक रूपमा आएजस्तो लाग्छ, जुन नमिल्दो देखिन्छ । जस्तै : सामना र सुशीला एउटै टचाकसीमा चढ्दा सुशीलाको परिचयपत्र खस्नु, पुनरावृत्ति भएर आउनु, बुर्का संस्कृति इत्यादि । ठाउँठाउँमा उखान-टक्काले उपन्यासलाई रोचक बनाएको छ । थरथरिका घटनाहरूले मनलाई उर्देलित बनाउनुका साथै विम्व, प्रतीक र उपमाले सजिएको उपन्यास सहज, सरल र आर्कमा प्रभावकारी छ । कुमुदाको मृत्यु, कान् मास्केको सिसासहितको फोटो फुट्नु र स्वयं विज्ञान र सामना पनि छुट्टिनुले कथावस्तु वियोगान्तमा टुंगिएको छ ।

देशको राजनीतिक गतिविधिले प्रशासनिक क्षेत्रमा कसरी प्रभाव पारेको छ भन्ने कुरा यस उपन्यासबाट बुझ्न सकिन्छ ।

२० वैशाख २०८२ शनिबार
3 May 2025, Saturday

कविता

समय

हिँड्नु धर्म हो मेरो जसरी
बग्नु धर्म हो पानीको पोल्नु धर्म हो आगोको ।

रवि प्राग्जल

मैले हिँडी नरहे बल्ने थिएन आगो बग्ने थिएन पानी हुने थिएन सृजना हुने थिएन संहार अभाव हुने थियो आवृत्तिको वृत्तमा वृत्तकै आवृत्तिमा ।

मभिन्नै समाहित छ आरम्भ र, मभिन्नै समाहित छ समाप्ति भने आरम्भपछिको समाप्ति भनेको पुनः आरम्भ हुनु हो जसरी मुहानको पानी सागरमै समाहित भए पनि रोकिन्न पानीको यात्रा पुनः मुहान बनेर पानी फेरि बग्छ, बगिरहन्छ ।

तिमी भन्छौ- 'मृत्यु निर्विकल्प छ' म भन्छु- 'म मात्र निर्विकल्प छु' यदि म एक सेकेन्ड मात्र रोकिएँ भने कसैको मृत्यु रोकिने छ यदि म एक पल मात्र स्थिर भइदिँँ भने कसैको जन्म रोकिने छ मेरो रुकावटमा फेरि घुम्ने छैन पृथ्वी र, फेरि उदाउने छैन सूर्य ।

यदि मैले धर्म तोडिदिए यदि मैले एक पल बेगिएर वा रोकिएर हिँडिदिए क्राइस्ट, मार्क्स र कृष्ण हिटलर, बुद्ध र चाबॉक फेरि फर्कने छैनन् इतिहासबाट ।

म नै जन्म म नै मृत्यु म नै यात्रा, पुनर्यात्रा त्यसैले, सक्छौ भने आज मलाई रोक मेरो यात्रालाई रोक र, मेरो चुनौती स्वीकार गर ।

के दिऊँ ?

सपनाहरूलाई बन्धकी राख्दै नुनिला आँसुले गाँस निल्दै फुटेका कुर्कुच्चा ललतार्दै शहरको प्रेमिल कहरसँग रमाउँदै एक धान आँखाहरू जागिरको खोजीमा भोक र निद्राको ईश्वर खोजिरहेथे ।

गीता बराल

अचानक भेटियो ऊ अक्करे भीरमा फुलेको सुनाखरी जस्तो ।

टिपेर सजाउने मन थियो पाखैभरी मौसमी गुराँस जस्तो चूल्छो सजाऊँ जस्तो तर, ऊ भावनात्मक होइन प्रयोगवादी हो ।

उसलाई चहाउने आँसु पोखियो उसलाई देखाउने हाँसो पनि सकियो के दिऊँ म उसलाई ?

गजल

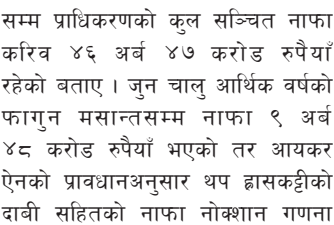
गम्भीर जिन्दगानी मान्नेहरू डराए कोही मजाक भन्ने दिल्ली पुगेर आए

आधार जिन्दगीको आरोग्य खास साथी सद्भाव, प्रेम, माया हो शान्ति मुस्कुराए

प्रारब्ध मान केही होला कतै लुकेको लेखी कथा, कहानी आफन्त गुन्नुनाए

भुल्ने छ दिल्लीमा मुस्कान गीत लेखी रम्दै रहे धरामा ठड्हाहरू बनाए ।

शाक्यले श्वेतपत्र सार्वजनिक
गर्दै गत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१

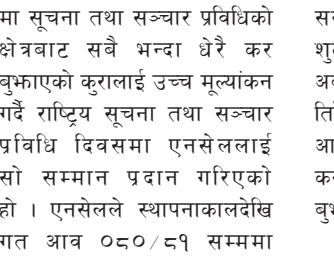

अहिले घरसंरचनाका आधारमा पहुँच ९९.४ प्रतिशत पुगेको र फागुन मसान्तसम्म आन्तरिक माग २३३७ मेगावाट रहेको प्राधिकरणको श्वेतपत्रमा उल्लेख छ । चालु आवको अन्त्यसम्म

श्वेतपत्रअनुसार बाँकी बक्यौतातर्फ २०८१ अपाढ मसान्तभम्मको डेडिडेड फिडर तथा टंकलाइनतर्फको २२ अर्ब ४४ करोड रुपैयाँ रहेकोमा गत फाल्गुनसम्म प्राधिकरणको जम्मा बक्यौता ४४ अर्ब ४४ करोड रुपैयाँ रहेको छ। जसमा नेपाल सरकारबाट कोभिड छुट, चिस्त्यान केन्द्र लगायत शिपकमा दिइएको छुट बापतको रकम १४ अर्ब १० करोड बराबरको रकम शोधभण्डा प्राप्त गर्न बाँकी छ भने १२ अर्ब ४४ करोड निर्यात तर्फको बक्यौता रहेको छ।

काठमाडौँ/मस - नेपाल एसबिआई बैंक लिमिटेडले सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत सल्लाहीको हरिपुर नगरपालिका वडा नं ७ स्थित मुसहर समुदायलाई लक्षित गरी आवश्यक सामग्रीहरू वितरण गरेको छ । विपन्न र पिछ्छाडिका वर्गको विकास समुदायका पचास परिवार र बालबालिकालाई शैक्षिक

काठमाडौँ / मस -
काराले देशको सूचना तथा
ञ्चार प्रविधि (आईसीटी)
वर्को सबैभन्दा धेरै आयकर
नें करदाताका रूपमा
सेललाई सम्मान गरेको छ।
जघनानी शुक्रवार आयोजित
राष्ट्रिय सूचना तथा
ञ्चार प्रविधि दिवस २०८२
कार्यक्रममा एनसेललाई
म्मान प्रदान गरिएको हो।
देशमा आईसीटीको विकास
प्रवर्द्धनका लागि प्रत्येक वर्ष
लाई 'राष्ट्रिय सूचना
या सञ्चार प्रविधि दिवस'
रूपमा मनाइदै आएको
समाजवादी समाजवादी

सरकारलाई विभिन्न कर तथा शुल्क शीर्षकहरूमा ३ सय ४० अर्ब भन्दा बढी कर तथा शुल्कहरू तिरेको जानकारी दिएको छ । गत आवमा मात्रै कम्पनीले २०.३० अर्ब कर तथा शुल्कहरू सरकारलाई बभाएको थियो ।

Chief Administrative Officer

कामना सेवा
विकास बैंक लि.
Kamana Sewa Bikas Bank Ltd.

केन्द्रीय कार्यालय :
ज्ञानेश्वर-३०, काठमाडौं
फोन नं. : ९७७७-०१-५४७००३०
टेलि फि नं. ५६६००-०१-३०००
Email: customercare@kamanasewabank.com
www.kamanasewabank.com

शाखारहित बैकिङ (बि.एल.बि एजेन्ट)

सेवा बन्द गरिएको सूचना

यस कामना सेवा विकास बैंक लि. र तपसिलामा उल्लिखित फर्महरु बीच शाखारहित बैकिङ सेवा सञ्चालनको लागि एकपसामा सम्झौता भई शाखारहित बैकिङ प्रतिनिधि (बिएलबि एजेन्ट) को रुपमा काम गर्दै आएकोमा २०८२/०१/१२ देखि लागु हुनु गरी निजहरुसँग भएको सम्झौता रद्द गरी व्यवसायिक प्रतिनिधि बन्द गरिएको हुँदा सबैको जानकारीका लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ । तसर्थः उपरोक्त प्रतिनिधि (बिएलबि एजेन्ट) हरू मार्फत कुनै पनि कारोवार गर्नु हुन अनुश्रोत गर्दछौं । यस सार्वजनिक सूचना प्रकाशन भए पश्चात पनि निजहरु मार्फत निरन्तर कारोवार गर्नु भएमा उक्त कारोवारहरुको बिषयमा यस बैंक जवाफदेही नहुने व्योहोरा समेत यसै सूचना द्वारा जानकारी गराईन्छ ।

एजेन्ट सम्बन्धी विवरण :

नाम	ठेगाना
श्री धुत्र इलेक्ट्रानिक	बागलुङ जिल्ला, काठेखोला गा.पा.-०५, बिहुँ, गण्डकी प्रदेश
श्री एभ्रोष्ट ईन्टरप्राइजेज	सिराहा जिल्ला लहान न.पा. वडा नं. १२, मधेश प्रदेश

गीताञ्जलीका सिनेमाले विश्व फन्को माउँ

विजेता अभिनेत्री हुन् ।

यति मात्र होइन, नेटफ्लिक्सका प्रयोगकर्ताका लागि परिचित नाम हो- गीताञ्जली । नेटफ्लिक्स सिरिज 'सेक्रेट गेम्स'मा पनि गीताञ्जलीले अभिनय गरेकी छन् ।

उनका सिनेमाले नेपाल र भारतमा मात्र होइन, विश्व फन्को मारिसकेका छन् । विश्वका ठूला र प्रतिष्ठित फिल्म फेस्टिभलमा उनका चलचित्र स्क्रिनड भइसकेका छन् । वर्ल्ड सिनेमाका दर्शकले गीताञ्जलीका चलचित्र हेरिसकेका छन् ।

गीताञ्जली अभिनीत सिनेमा टोरन्टो, बुसान, लस एन्जलस, न्यूयोर्कलगायत विश्वव्यापी फिल्म फेस्टिभलमा स्क्रिनड भइसकेका छन् । त्यसैले, उनको अभिनयको कुशलताले 'जार'लाई थप उचाइ दिएको निर्माण पक्षले बताएको छ ।

नयाँ र फ्रेस अनुहारमाफत कथा भन्दा दर्शकलाई कथा बुझाउन सहज हुन्छ, सिनेमा विश्वसनीय हुन्छ । यो सुविधा 'जार'ले गीताञ्जलीमाफत पाएको छ ।

'जार' सन् १८०० को दशकमा नेपाली समाजमा घटेको यथार्थ घटनामा आधारित सिनेमा हो । 'जार' साहित्यकार इन्द्रबहादुर राईको ऐतिहासिक कथामा आधारित सिनेमा हो ।

इन्द्रबहादुर राईले सन् १८०० को दशकको विषयलाई आफ्नो कथाको विषय बनाएका थिए । 'जार'लाई निर्देशक फुवाँ छिउँड लामाले निर्देशन गरेका छन् । चलचित्र 'जार'ले एक प्रेमकथामाफत तत्कालीन समाजको संरचना र मानव भावनाको जटिलतालाई देखाउने छ ।

फेरी टेल पिक्चर्सले निर्माण गरेको 'जार' सामाजिक विषयमा बने पनि कम्पिट प्याकेज भएको निर्देशक लामाको दावी छ ।

होप रिस्, एलए सेभेन स्टर्स, बराल स्टुडियो र किवा प्रोडक्सनको सहकार्यमा निर्माण भएको चलचित्रको छायांकन सिक्किममा गरिएको छ ।

चलचित्र 'जार'का कार्यकारी निर्मातामा त्रिलोचन पाण्डे, नीरज राई, नुसाँड भुटिया, ज्योति क्षेत्री र पेमा रिन्जिङ लेप्चा छन् ।

सरवानन इलावासुंको छायांकन रहेको चलचित्रमा अखिलेश राईको सम्पादन छ । सिनेमामा भुमा लिम्बू र गंगा थापाको संगीत छ । चलचित्र 'जार' नेपाल र भारतसहित अन्तराष्ट्रिय बजारमा एकसाथ प्रदर्शनमा आउने निर्माण टिमले बताएको छ । यो सिनेमा प्रदर्शनका लागि नेपालभित्र एप्पल इन्टरटेनमेन्ट, रिच इन्टरटेनमेन्ट र एफडी कम्पनीले वितरणको जिम्मा लिएको छ ।

यो चलचित्रको सिक्किममा ग्रान्ड वर्ल्ड प्रिमियर सम्पन्न भएको छ । 'जार' हेरिसकेपछि स्थानीय दर्शकले उत्कृष्ट प्रतिक्रिया दिएका छन् ।

चलचित्रलाई पर्दामा नियाल्दै केही घण्टा मात्र पनि आफ्नै समाजको इतिहासको साक्षी बस्न पाउंदा सिक्किमेली दर्शक कोही भावुक त कोही उत्साहित देखिए । कलाकार, निर्देशक, सिनेमाटोग्राफी, वीजीएम र भीएफएक्सलाई दर्शकले तारिफ गरे ।

यो चलचित्रले साहित्यकार इन्द्रबहादुर राईको कथामा आधारित कृतिलाई पुर्णतः नयाय गरेको निर्देशक साम्तेन भुटियाले बताए । नेपाली मौलिकता पस्केको 'जार' अभिनय, निर्देशक र प्राविधिक सबै पक्षमा अब्बल बनेको उनको भनाइ छ ।

'धेरै चलचित्रमा निर्देशकलाई भेट्नै मुस्किल पर्छ, यो चलचित्रमा हरेकजसो दृश्यमा निर्देशकलाई पाउन सकिन्छ, राम्रो चलचित्रको बलियो पक्ष नै यो हो', साम्तेनले भने, 'धेरै लामो दृश्यमा संवाद नै नराखी पनि निर्देशकले दर्शकलाई होल्ड गर्न सफल छ । एउटा सृजनशील मेकर नेपाली चलचित्रले पाएको छ ।'

त्यहाँबाट उभिन खोज्ने व्यक्तिको संघर्षको सिनेमाको मुख्य कथा भएको बताइएको छ ।

सेभेन सिज सिनेमाको प्रस्तुतिमा निर्माण हुने सिनेमा 'अभिमन्यु'लाई सुशान्त गौतमले निर्देशन गर्ने छन् । यो उनको डेब्यु निर्देशन हो ।

मुकेश खनालको लेखन रहेको चलचित्रका क्विपिभि निर्देशक मदन थापा हुन् । थापाले यसअघि चलचित्र 'वाटो : रोड टु डेथ' निर्देशन गरेका थिए ।

विनोद पौडेल र गुञ्जन गिरी निर्माता रहेको सिनेमाका रमेश चौलालाई र हरि श्रेष्ठ सहनिर्माता छन् । 'अभिमन्यु'मा शर्दू महतोको डीओपी रहने छ । यो चलचित्र विश्वभर एकसाथ हिन्दी र नेपाली भाषामा रिलिज हुने छ ।

भनिन्, 'लेखन मेरो साधना हो । मैले परिवार र छोरा-छोरीप्रतिको जिम्मेवारीलाई एउटा मुकामसम्म पुर्‍याइसकेकी छु । मेरो बच्चेको समय भनेको साहित्य साधनाकै लागि हो ।' उनले आफू एक श्रद्धालु बनेर हिमाली भेगको यात्रामा जाने र आफू स्पर्शित भएका प्रसंग टिपेर त्यसलाई निरात्राको रूप दिने गरेको बताइन् ।

कृतिलाई पेज टर्नरले बजारमा ल्याएको हो । यसअघि खतिवडाका 'घामभन्दा पहिले', 'चारखोलाको आँगनीमा' र 'आकाश ओढेको डोल्मो' प्रकाशित छन् ।

कार्यक्रममा खतिवडाकै नेतृत्वमा प्रकाशन संस्था पेज टर्नरले क्यान्सरसँग लडिरहेका कवि गोविन्दराज विनोदीको उपचारार्थ चलाएको सहयोग अभियानमा जुटेको ४ लाख ५५ हजार ३५६ रुपैयाँ कवि विनोदीकी छोरीलाई हस्तान्तरण गरियो । रकम निरात्राकार घनश्याम राजकर्णिकारले कवि विनोदीकी छोरीलाई हस्तान्तरण गरेका थिए ।

चक्रव्यूह र पैसावीचको संघर्षलाई प्रस्तुत गर्ने बताइएको छ । पैसाको प्रलोभनमा चक्रव्यूहमा फस्ने र

भवानीको 'प्रणाम सगरमाथा'

निरात्राबाट निजात्मकता हराउँदै गएको वर्तमान सन्दर्भमा भवानी खतिवडाले सरसता र निजात्मकता दुवैको सम्यक मिश्रण प्रस्तुत गरेको टिप्पणी गरे । उनले भने, 'खतिवडाको लेखनमा उच्च हिमाली जनजीवन र हिमाली भव्यताका भिल्का पाइन्छन् । एक आमनेपाली नारीका लागि

एकै यति दुष्कर भूगोलको यात्रा गर्नु र त्यसलाई कृतिको आकार दिनु आफैमा एक विशिष्ट प्राप्ति हो ।' परिचर्चाको सहजीकरण समालोचक डा. थापाले गरेका थिए ।

सोही अवसरमा सर्वनाम थिएटरले विमोचित कृतिभित्रका केही प्रसंग समेटेर नाटकको

प्रदर्शन पनि गर्‍यो । सर्वनामको एक्काइसौँ व्याचका विद्यार्थीहरूले अभिनय गरेको उक्त नाटकमा उच्च हिमाली भेगमा भेटिने मौसमको अनिश्चितता, जीवनको जोखिम र त्यहाँ जीविका चलाउनकै लागि पर्यटकका भारी बोक्ने श्रमिक वर्गको मर्मकथा समेटिएको थियो ।

निरात्राकार खतिवडाले

काठमाडौँ/मस- नेपाली कथानक चलचित्र 'जार' २६ वैशाखमा रिलिज हुँदै छ । सामाजिक विषयवस्तुमा आधारित रहेर बनेको चलचित्र 'जार'मा सौगात मल्ल, अनुपविक्कम शाही, अभिनेत्री गीताञ्जली थापालगायत कलाकार मुख्य भूमिकामा छन् ।

चलचित्रमाफत अभिनेत्री गीताञ्जली देखिँदा उनी नेपाली दर्शकका लागि फ्रेस अनुहार हुन् भन्दा हुने छ किनकि 'जार'मा उनी देखिँदा दर्शकले नयाँ कलाकारको अभिनय देख्न पाउने छन् । अर्थात्, 'जार'मा एउटै नायिका दोहोरिने अवस्था दर्शकले देख्नुपर्ने छैन ।

गीताञ्जली थापा नेपाली सिनेमाका लागि दोहोरिइरहेको नाम नभए पनि उनी उम्मा कलाकार हुन् । नेपालमा मात्र होइन, बलिउडमा पनि आफूलाई अब्बल प्रमाणित गरिसकेकी कलाकार हुन् ।

भारतमा उम्मा कलाकार मात्र होइन, उनी राष्ट्रिय अवार्ड विनर आर्टिस्ट पनि हुन् । गीताञ्जली 'लायस ड्राइस'बाट भारतीय राष्ट्रिय सिनेमा पुरस्कार

काठमाडौँ/मस- चलचित्र 'अभिमन्यु'को छायांकन सकिएको छ । २५ दिनमा चलचित्रको छायांकन सकिएको निर्माण पक्षले जानकारी दिएको छ । 'अभिमन्यु'को छायांकन १९ चैतमा कीर्तिपुरमा चलचित्रको पूजा गर्दै शुभमुहूर्त गरेसँगै 'अभिमन्यु'को छायांकन सुरु भएको थियो ।

'अभिमन्यु'मा कामेश्वर चौर सिया, गौमाया गुरुङ, सरिता गिरी, लक्ष्मी बर्देवा, शिशिर वाइदेल, किरण श्रेष्ठलगायत कलाकारको अभिनय छ । 'अभिमन्यु'को निर्माता विनोद पौडेल हुन् । सर्वकालीन ब्लकबस्टर सिनेमा 'पूर्णबहादुरको सारंगी' निर्माता पौडेलले 'अभिमन्यु' आगामी २७ भदौमा रिलिज हुने बताएका छन् ।

चलचित्रको थिम पोस्टरले

चक्रव्यूह र पैसावीचको संघर्षलाई प्रस्तुत गर्ने बताइएको छ । पैसाको प्रलोभनमा चक्रव्यूहमा फस्ने र

‘के घर के डेरा : घर नं. २’को ट्रेलर सार्वजनिक

काठमाडौँ/मस- दीपेन्द्र के खनाल निर्देशित चलचित्र 'के घर के डेरा : घर नं. २'को ट्रेलर सार्वजनिक भएको छ । शुक्रबार एक कार्यक्रम आयोजना गर्दै 'के घर के डेरा : घर नं. २'को ट्रेलर सार्वजनिक गरिएको हो । ट्रेलरमा घर र डेराबीच अन्तर छ । घरमोहले निम्त्याएको समस्या प्रस्ट देखाइएको छ । घर नै सबैथोक हो, प्रतिष्ठाको प्रतीक हो भन्ने अहिलेको यथार्थलाई देखाइएको छ । घर जोगाउन र जोड्न युवा पुस्ताले गरेको संघर्ष र त्यसले सिर्जना गरिरहेको नकारात्मक

पक्षलाई ट्रेलरले देखाएको छ । घरमोहले विप्रीएको आर्थिक कारोबार र परिवारलाई ट्रेलरमा प्रस्टसँग देखाउने काम निर्देशकले गरेका छन् । 'पशुपतिप्रसाद', 'आमा', 'चिसो

मान्छे' जस्ता सफल सोसल ड्रामामा चलचित्र दिएका निर्देशक खनालको चलचित्र 'के घर के डेरा : घर नं. २' आगामी २ जेठदेखि प्रदर्शनमा आउँदै छ ।

बेलवासेले ल्याए 'चोटहरूको उत्सव'

काठमाडौँ/मस- संचारकर्मी एवं कवि ठाकुर बेलवासेको कवितासंग्रह 'चोटहरूको उत्सव' सार्वजनिक गरिएको छ । शुक्रबार दिल्लीबजारस्थित भोजनगृहमा आयोजित कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि साहित्यकार तुलसी दिवस, साहित्यकार एवं राजनीतिज्ञ शान्ता मानवी, गायिका आनी छोइङ डोल्मा, भरत बस्नेतलगायतले बेलवासेको कृति 'चोटहरूको उत्सव' सार्वजनिक गरेका हुन् ।

सुनकोशी वाङ्मय प्रतिष्ठान, काभ्रेपलाञ्चोकले बजारमा ल्याएको कवितासंग्रह 'चोटहरूको उत्सव'मा ३८ वटा कविता संगृहीत छन्, जसमा 'तिमी अर्थात् तिमी', 'एउटा हठात् घटना !', 'जिन्दगी एउटा अर्को नशा', 'सौन्दर्य शक्ति'लगायतका कविता छन् ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिको आसनबाट सम्बोधन गर्दै साहित्यकार दिवसले ठाकुरका 'चोटहरूको उत्सव'मा रहेका कविताहरूले प्रेम आफैमा दर्शन हो भन्ने कुरालाई स्थापित गरेका बताए ।

उक्त कवितासंग्रहमा प्रेम, सम्बन्ध, प्रकृतिप्रेम, सौन्दर्य शक्तिलगायतका विषयमा कविताहरू रहेका लेखक बेलवासेले जानकारी दिए । उनले कवितासंग्रहमाफत संकटमा आफ्नो मान्छेको पहिचान हुन्छ भन्ने भावलाई जोड दिएका छन् भने विछोडिनुपर्दाका पीडाहरू कवितामा अभिव्यक्त भएका छन् । गरिवीको स्पर्शमा रमाउने भुईँमान्छेका मनोदशापूर्ण भावहरूको चित्रण कविताहरूले गरेका छन् ।

प्रतिष्ठानका अध्यक्ष छविमरण सिलवालको सभापतित्वमा भएको विमोचन कार्यक्रमको संचालन

शुभारम्भ प्रतिष्ठानका महासचिव प्रदीप सापकोटाले गरेका थिए भने विमोचनपश्चात्को कार्यक्रम संचालन कवि बेलवासे आफैँले रोचक शैलीमा गरेका थिए ।

पूर्णबहादुर श्रेष्ठ हृदयकृतको स्वागत मन्तव्यबाट सुरु भएको कार्यक्रममा विमोचित कृतिका कविताहरू शोभा अधिकारी, विश्व सिग्देल, मणि लोहनी, सोफो गार्डले र हेम प्रभासले वाचन गरेका थिए ।

१२४ पृष्ठको कवितासंग्रहको मूल्य २५० रुपैयाँ छ भने यसको वितरकमा भुँडीपुराण प्रकाशन, बागबजार काठमाडौँ रहेको छ ।